

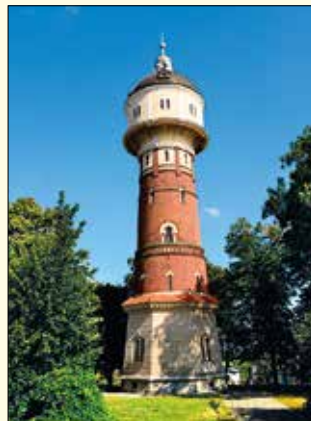

■ Gniezno

Gród wzniesiony na siedmiu wzgórzach: Lecha, św. Piotra, św. Wawrzyńca, św. Michała, Panieńskim, Krzyżackim i Żnińskim, we wczesnym średniowieczu. Pierwsza stolica Polski i miejsce koronacji 5 królów Polski. W wyniku wojen niewiele pozostało z jej piastowskiej przeszłości. Nad jeziorem Jelonek, na skraju Parku Piastowskiego, znajduje się kompleks obiektów pomnika Mieszka I i Bolesława Chrobrego, m.in. Muzeum Początków Państwa Polskiego, do którego wejście zdobi kolekcja orłów (godła Polski od czasów Bolesława Chrobrego po XX w.). Z holu, gdzie mieści się ekspozycja poświęcona średniowiecznemu Gnieznu, rozciąga się najpiękniejsza panorama miasta. Na dziedzińcu stoi pomnik Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Najciekawszy jest spektakl audiowizualny „Kultura Polski Piastów”. Na Wzgórzu Lecha znajduje się archikatedra pw. Wniebowzięcia NMP i św. Wojciecha. Jej podziemia kryją relikty świątyń z X i XI w. W fasadzie zachodniej wznoszą się 2 dominujące nad miastem wieże zwieńczone barokowymi hełmami. Wokół katedry rozmieszczono 14 kaplic, których dachy zdobią figury polskich świętych i błogosławionych. Wewnątrz są nagrobki arcybiskupów gnieźnieńskich, 2 zakrystie, biblioteka, nowy kapitułarz, relikwiarz z relikwiami św. Wojciecha, marmurowa płyta z napisem „Dąbrówka”, pod którą ponoć jest krypta z prochami żony Mieszka I, 2 gotyckie płyty nagrobne z końca XV w. Z przewodnikiem katedralnym można zobaczyć wystawę zabytków ze skarbca. Przy wieży południowej eksponowane są słynne „Drzwi Gnieźnieńskie”. Jeden z największych w Polsce skansenów na wolnym powietrzu położony jest ok. 2 km od centrum miasta. Zrekonstruowano tu typową dla Mazowsza wieś rzędówkę z przełomu XIX i XX w.

1 Trzemeszno

Miasto o bogatej historii, w którym przetrwały cenne zabytki. Jednym z nich jest bazylika pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Michała Archanioła z I połowy XIII w., gdy panował Bolesław Krzywousty. Dzisiejszy wygląd bazylice nadano w XVIII w. Jest to trójnawowa świątynia barokowa, na planie krzyża łacińskiego, z imponującą kopułą na skrzyżowaniu naw, wzorowana na rzymskiej bazylice pw. św. Piotra. W jej pobliżu znajduje się tzw. Alumnat, wzniesiony w latach 1773–1775. Budynek ma 3 skrzydła. Przed wejściem na bramie umieszczono herby Polski i Litwy oraz Poniatowskich (Ciołek). Nad herbami widnieje oko – symbol Opatrzności Boskiej. Szkoła otwarta w 1776 r. dochowała się wielu znakomitych absolwentów i wychowanków. Wystarczy wspomnieć Jędrzeja Śniadeckiego, Hipolita Cegielskiego, Mariana Langiewicza oraz Jerzego Waldorffa. Trzemeszno było też miastem rodzinnym Jana Kilińskiego, z zawodu szewca, bohatera Insurekcji Kościuszkowskiej, któremu pomnik ufundowali mieszkańcy.

W mieście nie brakuje zabytków świeckich, które warto zobaczyć, np. wieża ciśnień z 1905 r., nadal czynna.

2 Lednica. Jezioro Lednica wraz z otoczeniem wchodzi w skład unikatowego Lednickiego Parku Krajobrazowego, w którym chroniony jest równinny, lekko pofalowany teren Wielkopolski, silnie przekształcony przez człowieka, oraz liczne stanowiska archeologiczne i obiekty etnograficzne przeniesione z obszaru tej krainy. Do rezerwatu archeologiczno-historycznego na Ostrowie Lednickim z najstarszymi i najcenniejszymi obiektami, położonego 2 km na północ od szosy, prowadzi droga, która skręca w lewo w Dziekanowicach, przy figurze św. Benona. Wiedzie ona wzdłuż wschodniego brzegu jeziora do dużego drewnianego budynku bramnego, przez który wjeżdża się na teren Małego Skansenu. Jest to niewielki park z kilkoma zabytkowymi drewnianymi budynkami z terenu Wielkopolski, gdzie najcenniejszy jest wiatrak-koźlak z 1585 r. W dużym murowanym budynku na skraju skansenu, na prawo od wjazdu, w tzw. skarbczyku, eksponowane są najważniejsze znaleziska z Ostrowa Lednickiego i okolic, m.in. militaria (miecz, topory, hełmy), wydobyta z dna jeziora – łódź dębiana z X–XI w., ozdoby i przedmioty codziennego użytku, świadczące o bogactwie mieszkających przed wiekami tutaj ludzi. Wąska drożka z północnego skraju skansenu prowadzi na brzeg jeziora, do miejsca, gdzie z piasku wystają drewniane pale stanowiące pozostałość wschodniego mostu, łączącego kiedyś brzeg z Ostrowem Lednickim. Z tego miejsca można dotrzeć na wyspę elektrycznym promem. Ostrów Lednicki, będąc rezydencją Mieszka I, znajdował się w centrum wydarzeń wczesnopiastowskiej Polski. Pełnił funkcję rezydencji książęcej, a zarazem był ważnym ośrodkiem militarnym i sakralnym. Według tradycji w grodzie na wyspie przyszedł na świat Bolesław Chrobry, syn Mieszka i Dąbrówki. W 1000 r. podejmował on na Ostrowie Lednickim cesarza Ottona III, najpotężniejszego władcę świata zachodniego, który na znak przymierza i uznania suwerennych praw włożył Bolesławowi na głowę swój diadem cesarski. < ▷

3 Użytek ekologiczny „Długi Bród” (12 ha). Użytek ekologiczny został utworzony na terenie dawnego rezerwatu przyrody o tej samej nazwie. Niegdyś zamieszkiwała tu pokaźna kolonia czapli siwej. Jednak już od wielu lat ptaki się tu nie pojawiają, dlatego zmienić się przedmiot i cel ochrony. Obecnie chronione są tu naturalne procesy sukcesji i regeneracji siedlisk, które podlegały silnym zmianom w czasie, gdy funkcjonowała tu kolonia czapli. ▷

